

The Project Gutenberg eBook of Ensimmäinen rakkaus: Komedia yhdessä näytöksessä, by Eugène Scribe

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Ensimmäinen rakkaus: Komedia yhdessä näytöksessä

Author: Eugène Scribe

Translator: Kaarlo Slöör

Release date: October 3, 2014 [EBook #47029]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENSIMMÄINEN RAKKAUS: KOMEDIA YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

ENSIMMÄINEN RAKKAUS

Komedia yhdessä näytöksessä

Kirj.

SCRIBE

Ranskan-kielisestä mukaillut Kaarlo Santala

Helsingissä, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1861.

Painoluvan antanut: L. Heimbürger — G.F. Aminoff.

JÄSENET:

Morli, herra. *Emeli*, tyttärensä. *Kaarlo*, Emelin orpana. *Ahola*, herra. *Pekko*, lakeja.

Ensimmäinen kohtaus.

Emeli. Morli.

Morli. No, mut sano minulle: mikä sinua vaivaa? mikä huolettaa? miksikä eilisestä asti olet niin nulomainen?

Emeli. Empä tiedä itsekään, isäiseni; kaikki minua inhottaa, mikään ei ole mieleksi minulle.

Morli. Lienee sitte tämä ensimmäistä kertaa elämässäsi; sillä kaikki noudattavat tässä sinun mieltäsi, alkaen minusta.

Emeli. Hyvin olette hyvä, isäni! varsin minusta huolta pidätte!

Morli. Mitäs siitä! Vaan leskimiehenä eläin ja ellen niinkuin olen maamme ensimmäisiä ruukinisäntiä, joll' on kymmentuhansia vuotuista tuloa ja yksi ainokainen tytär vaan, sano, mihinkäs luulet näitä rahoja panevani? Muistahan toki, minulla muuta maailmassa ei olevan lemmittävänä kuin sinua. Usein olen miettinyt itsekseen, miten mieleistä tuo olisi jos sun naisivat tänne likitienohille. Kai se kulta, jonka työllä ja vaivalla keräsin, saisi vävyäni eli pikemmin, saisit sinä. Miehen rinnalla, joka lemmellä sinua suosittelee, tahdon enentää hyvän tekojani ja antaa sinulle alttiiksi mitä suinkin minulla on. Sillä isä, näet, kokoaa varoja vaan lapselle niitä antaaksensa. — Vaan kuules! minä olen jo tarjonnut sinulle toistakymmentä sulhaista; mutta tänäpäpä, muista se, en salli enempää leikiteltävän, vaan sinä olet hyvä ja otat tunnollisesti vastaan häntä, jota nyt odotamme tulevaksi.

Emeli. Kuinka! Tuota herra Aholaa, josta eilen minulle puhuitte? Kuulkaa, isäni! Jos tahdotte totuuden tietää, niin se, juuri se seikka on saattanut minun näin nuloksi ja alakuloiseksi; enkä ymmärrä, miksikä häntä enemmän kuin muitakaan minulle tarjoatte?

Morli. Kosk' et muista ole huolinut.

Emeli. Ei siinä kylliksi syytä.

Morli. Ompa niinkin, tyttäreni. Se on yksi syy, ja jos parempia haluat, niin kuule: Kolmekymmentä vuotta sitte tulin minä tähän maahan; minulla ei ollut mitään, ei ystäviä, ei varoja; herra Ahola, tämän isä, otti minun turviinsa, suositteli minua, lainasi rahoja ja oli siis ensimmäinen syy minun onneheni. Nyt tahdon pojalle palkita isän hyvyyttä minua kohtaan ja siinä asiassa luotan sinuun. Kauvan on minun taloni ollut velkainen hänelle, nyt kun annan tyttäreni, jopa taitanee hän joutua minun velkamiehekseni. Muutoin, tämä poika, jonka olen määrännyt sinulle, kuuluu olevan kaunis ja älykäs nuorimies, joka on vuosikautia matkustellut ulkomailla oppiansa enentämässä ja nyt palajaa kotia naidaksensa. Nämä syyt, tyttöseni, suostuttivat minun hänen kosiotuumiinsa. No, mitäs siihen sanot?

Emeli. Ei mitään. Kaikesta, minkä olen kuullut, olisin valmis mielelläniki hänelle menemään, jos sen voisin. Vaan minä olen itselleni velkapää antamaan kieltävän vastauksen.

Morli. Itsellesi velkapää... Ja mikä sinua velvottaa?

Emeli. Entiset lupaukset, valani vakaiset.

Morli. Mitäs kummia kuulenkaan! Kuinka, tyttäreni, ilman minun luvattani!

Emeli. Ei isäiseni, ei suinkaan ilman teidän luvattanne. Jos lupaatte olla nuhtelematta ettekä estä mieltäni noutamasta, niin selitän teille kaikki.

Morli. Sanokaas, ken tuota olisi voinut uskoa. Kuudentoista vuotias tyttönen, jok' ei koskaan ole luopunut minusta, jok' ei näe ketään! — sano sanottavasi.

Emeli. Sen tiedätte, että minua kasvatti tässä luonanne vanha tätini Saara.

Morli. Sisko-vainajani, tämä siveä ja kelpo tyttö, jonka ainoa virhe oli se, että päivässä luki romanin läpi, vaikkapa viisi-niteisenki.

Emeli. Niistä juuri hän opetti minua lukemaan ja minulla oli silloin uskollisna kumppalina Kaarlo serkkuni, joka köyhäksi orvoksi jäänyt otettiin tieltä holhottavaksi.

Morli. Se hyvä, entä sitte?

Emeli. Sitte! Vaikka hän oli minua vanhempi, vietimme toki päiväkaudet yhdessä, näimme yhäti toinen toistamme, oli oppi-aineet sekä leikitkin samat meillä; minä kutsuin häntä veikoksi, hän minua siskoksensa aina siitä päivästä kun Saara-täti jutteli meille Paul ja Virginia tarinan; minä olin muka Virginia ja hän Paul olevinaan. Ja loppu-päätös oli se, että rakastuimme innollisesti toinen toisehemme ja vannoinme valat vakaiset ikuisesti pysyäksemme uskollisina toisillemme.

Morli. Heitä jo ne serkukset siksensä. Ja minä, joka niin olin varova olevinani! No hyvä, tyttäreni!

Emeli. Eräänä päivänä läksi hän meiltä poikkeen; hänen tuli mennä kauvas Venäjänmaahan sotapalvelukseen; mutta ennen lähtöänsä virkkoi hän minulle: "Sinä olet rikas ja minulla ei ole mitään; epäilemättä sinua pakotetaan miehelle menemään, sillä isät ovat tavallisesti julmat ja ankarat käskyissään, niinpä kaiketi ne olivat, joista me olemme lukeneet". Silloin, lohduttaakseni häntä, lupasin hänelle, en mennä naimisiin ennenkuin hän joutuisi takaisin; hän antoi minulle tämän sormuksen ja minä annoin hänelle omani: siitä päivin olen aina muistellut häntä, vaikk' en sen koommin ole häntä nähnyt.

Morli. Etkös sitte päivin ole nähnyt häntä?

Emeli. Sen tiedätte itsekin, sillä ei hän sen perästä ole käynyt meillä.

Morli. Ettekö ole keskenänne kirjettäkään vaihtaneet?

Emeli. Ei ollenkaan, paitsi kuutamella; joka ilta määrättyssä hetkellä kävin kuuta katsomassa ja samaten hänkin; näin oli meidän kesken puhuttu.

Morli. No, semmoinen kirjeen vaihto eipä toki haitanne!

Emeli (laulaa).

Kun kuu-kulta loistavi taivolla,
Armas ystävä rakkauden,
Silloin katselen häntä ja kaiholla
Kaarlo-serkkua muistelen!

Morli. No, sekö se teitä vaan yhdistääkin?

Emeli. Onko sitte lujempata sidettä? Eikö silloin pidä rakastaa kuolemaan asti, kun taivas itse on kuullut valamme?

Morli. Olkoon jos! Kuitenkaan ei näy asia olevan niin pahalla jäljellä kuin luulin, sillä serkkusi matkusti täältä jo vuosikausia sitte; ja elä närkästy, jos sanon semmoisen rakkauden pelkäksi lapsellisuudeksi.

Emeli. Siinäpä juuri petyttekin. Ette tiedä, isäni, ensimmäisten sydämen liikutusten ei koskaan menevän mielestä; sillä ensimmäisen kerranhan oikeen vaan rakastetaanki; niin kaiketi täti-vainaja monesti minulle vakuutti ja jopa olen itsekin sen kokenut. Hamasta Kaarlon lähtö-päivästä onmpi hän ainoastaan mielessäni, häntä vaan rakastan; ja syy, miksikä en ole mieltynyt yhteenkään tarjoamista sulhoistanne, on ensiksikin Kaarlolle antamani lupaus ja toiseksi se, että kun heitä näen, heti arvelen: Voi mikä eroitus! ei ole tämä Kaarloni, ei ole hän!

Morli. Semmoista se on lapsen mieli, naisen muisti! Nyt olet mielehesi kuvitellut Kaarloa kuni jaloa romanisankaria ikään.

Emeli. Vasten tahtoanne, ilman teidän luvattanne en tahdo nähdä häntä jälleen; mutta sitä ennen, vähintäkin, elkää vaatiko minua miehelle menemään. Kieltäkää herra Aholaa tänne tulemasta.

Morli. Mitäs käkeät? Vanhan ystävän poikaa sillä tavoin kohdella! Ei tyttöseni, sinä saatat sanoa sekä käyttää itsesi kuinka hyvänsä; mutta tänäpäpä, sen sanon vieläkin, olen järkähtämätöin sanoissani enkä anna perään.

Emeli. Ja vastikään senkuin sanoitte, minun onneani vaan tarkoittavanne! Minun on oloni niin armas ja suotuista tässä Isän kullassa kodissa, että syystä pelkään, miehen mieltä murehuttavani kun tänne taas en ikävöitsisin.

Morli. Hän on rakas ja helläsydäminen; yleiseen kiittävät hänen leppeää luonnettansa.

Emeli. Olkoon vaikka enkeli; ei hän sittenkään voi korvata sitä, minkä hänen tähden täytyisi jättämäni.

Morli. Kyll' kyllä. sinä tahdot suostutella minua.

Emeli. Ah, minun jumalani! ei, ei suinkaan. Mutta hyvin tunnen, että tämä turmelee minulta terveyden.

Morli. Mitäs sanotkaan?

Emeli. Eilisestä asti on pään-kivistys tahi kuumetauti vaivannut minua, en tiedä varmaan kumpanenko; mutta se niin tuntuu kipiältä.

Morli. Kuumetauti! olisko mahdollista! ja minä olisin syypää siihen!

Emeli. Epäilemättä; jo olen jotenkin muuttunut, sen havaitseen; päivä päivältä tämä paha on enenevä ja sitte, kuin minua ei ole enää, ehkä sanotte: "lapsiparka, Emeli raukkaseni, joka aina oli niin sievä!" Mutta silloin on jo myöhään.

Morli. Voi kova-onnista! joll' on yksi ainokainen tytär, vaan ei mitenkään voi pysyä sanassaan kiini. Emeliseni, minä rukoilen sinua, elä käy sanomaan sairastavasi; minä epuutan tuon nuoren miehen tuloa, minä kirjoitan hänelle.

Emeli. Ah, kun olette armas ja lempeä; tehkää se, isäiseni, nyt paikalla.

Morli (istuu pöytään). Teen kuin teenkin; mutta lempo tietäköön, että se on ihan vasten mieltäni! No kirjoitan kuitenkin, vaan ei se ole kohteliaasti tehty.

Emeli. Mutta sen siaan on se rehellisesti. Jos minä, vasta nähtyäni kieltäisin hänelle lähtemästä, niin sillä loukkaisin hänen omarakkauttaan ja hän voisi valittaa tulleen meiltä pahasti kohdelluksi; mutta lähettää häntä takaisin ennenkuin on ennättänyt tullakaan, on paljoo säädylisempi ja minä olen vakuutettu, että hän siihen hyvinkin tyytyy.

Morli (itseksensä). Lempo noita puheita jaksakoon kuulla. (Äänessä) Kuules, tyttöni, tässä ei auta muu kun vilpitön käytös häntä kohtaan. Minä selitän hänelle siis totisesti koko asian; mutta elä sentähden luule minun suostuvan sinun ja Kaarlon naimisiin.

Emeli. Minä myöskin, isäiseni, en tahdo muistuttaa teitä siitä, en puolellakaan sanalla; mutta Kaarlo puolestansa, siitä olen vakuutettu, on pysyvä uskottuna minulle; hän ei voi enää olla kauvan tulematta ja sittepä se nähdään.

Morli. Mikä se sitte nähdään?

Emeli. Tahdoin sanoa, että te sitte näette jos hänestä on vävypoikaa teille. Vaan kirjeenne on jo valmis. (Tarttuu kelloon) Se on paikalla laitettava, heti nyt. Kiitos siitä, kun kirjoititte sen, isä. (Soittaa.)

Morli. Siinä se on; joko nyt tyydyt?

Toinen kohtaus.

Entiset. Pekko.

Emeli. Jo tuntuu helpommalle. — Pekko, valjasta heti hevonen ja lähde tätä kirjettä viemään neljän peninkulman päähän tuonne Aholan hoviin; anna mennä neliseen, että joudut kohta takaisin, sillä minulla on vielä muutakin työtä sinulle. Ja vielä, sano alhaalla ett'emme nyt ota ketään vierasta vastaan.

Pekko. Jahkama lähden ratsusaappaita jalkaani saamaan.

Emeli. Mene ja joudu pian.

(Pekko lähtee oikean-puolisesta ovesta.)

Morli. Minä lähden omaan kammariini.

Emeli. Minä tulen kerallanne; minä luen teille tahi pelaan korttia kanssanne, tai jos mielenne tekee, laulan tuota laulua, johon niin olette mieltyneet.

Morli. Hyvin olet hyvä, tyttöseni.

Emeli. Todellakin, nyt olen taasen niin iloinen kuin ennenkin.

Kolmas kohtaus.

Pekko.

Pekko (tulee ratsusaappaissa oikealta puolelta pitäen kirjettä kädessä). Neljä peninkulmaa neliseen! aivan hupaista! ja paikalla takaisin, että teillä muitakin töitä ennättäisin tehdä, niillä varmaankin väsynyttä ruumista virvoittaakseni! Tämä nuori emäntämme ei kauvan viivyttele; kun pälähti juoni

päähensä, silloin Pekko hevosen selkään. No, no, enhän sitä sano, ettei tässä olisi hyvä ollakseni ja ettei vaivoja palkittaisi. Mutta jos löytyisi keino, millä palkan saisi vaikk'ei työtäkään tekisi, niin ainahan tuo olisi vieläkin parempi. Ken siinä tulee? nuori herra, jot'en muista ennen koskaan nähneeni.

Neljäs kohtaous.

Pekko. Ahola.

Ahola (kulussien takaisille). Niin, voitte viedä ne talliin, sillä minä jään tähän. (Pekolle) Missä Morli-herra, isäntänne!

Pekko, Eivätkö siellä alhaalla sanoneet teille?

Ahola. Sanoivat täällä olevan.

Pekko. Voi minua hölmöä! pyydän nöyrimmästi anteeksi siitä, ett'eivät paikalla laittaneet teitä takaisin; siihen olen minä syypää, kun en muistanut valmistaa heitä edeltäkäsin. Asia on, näet, herraseni, jahka minä selitän sen teille. Isäntämme on kyllä kotona, mutta mamseli käski sanomaan, ett'ei häntä olisi kotona; ja tässä talossa enemmän mamselia totellaan.

Ahola. Se on oikeen, niin se olla pitäääki. Minulle paljon puhuttiin Morli-herran hemmoittelevan ainokaista tytärtään. Minusta se ei kummaa ole, sillä omaa kuvaansa hän siinä rakastaa. (Antaa rahaa Pekolle) Koettelehan kuitenkin, eikö millä keinoin pääsisi isäntäsi puheille. Minä vaikka odottelen tässä niinkauvan.

Pekko (ottaa rahat). Astukaa vaan rohkeasti esiin, koska kerran täällä olette. Minä laitan jonkun tovereistani sanaa viemään, sillä itse en jouda; täytyy, näetsä, paikalla lähteä viemään tätä kirjettä Aholaan.

Ahola. Aholaan? minä palajan täältä sinne; ja jos kirje on hovin isännälle...

Pekko. Niinkuin arvasitte.

Ahola. Minä otan sen hänelle viedäkseeni.

Pekko. Sulimmat kiitokset, herra kulta, kun otitte sen vaivan päällemme. Sillä päästitte minun matkanteosta, jok' ei ensinkään ollut mieliksi minulle. Tätä hyvää kostaakseni, minä koettelen toimittaa asiattanne ja saattaa Morli-herraa tänne puheillenne, jollei mamseli minusta tiedäkään (menee).

Viides kohtaous.

Ahola.

Ahola (yksinänsä, lukee). "Herra Aholalle". Oikeen, se on minulle ja appeni kirjoittama; sillä vaik' en itseänsä tunnekaan, niin tunnenpa toki kirjoituksensa. (Avaava kirjeen) Tästä arvaan, ett'eivät odotelleet minua tulevaksi ennenkuin parin tunnin perästä; vaan minä olin kärkäs näkemään morsiantani ... ja sitte, ennenkuin hänen eteen astuisin, oli aikomukseni tutkistella isältä, millä keinoin tyttöä paraiten saisin mieltymään minuun; liekö arvannut sen isä ja tahtoo nyt tässä edeltäpäin vastata aikomille kysymyksilleni. (Lukee hiljaan) Ah, tässä saan tietää enemmän kuin tahtoisinkaan: hän rakastaa toista: se on hupaista kuulla kosijalle! Ja minun isäni, joka kirjoitti minulle Saksaan ja pyysi kiiruhtamaan kotiin, sillä nyt oli muka mieleinen morsian minulle tarjona, nuori, älykäs ja viaton kuin lapsi. Isäni arvasi oikeen, tänne piti kiirehtiä. Vaan nyt on se minulta jäänyt; elköämme ajatelko sitä enempää; ja kaikkeen katsoen, niin yhtä se minusta taisi ollakin. Yhtä? ei, lempo kuulkoon, ei kuitenkaan ole yhtä minusta. Hänen säätynsä, hänen rikkautensa, naapuristo, kaikki tekisi tämän liiton niin soveliaaksi! Kehuvatpa päälliseksi tätä nuorta impeä kauniiksi; toista kymmentä kosijaa jo sanotaan häneltä rukkaset saaneen. Minä jo sanoin sydämessäni: "Sinä olet se voitonsankari, joka tuon impyjen omistat". Olinpa jo niinkin asiastani vakuutettu, että kerskailin sitä ystäväilleni, jotka nyt saavat syytä minulle irvistelläksensä; ja minä lähtisin täältä häntä näkemättä, kilvoittelijani kanssa taistelematta! (Lukee kirjettä) "*Kaarlo-herra, serkkunsa, jota hän lapsuudestaan on rakastanut...*" Lapsuudestaan! se hyvä! vähimmältään se todistaa hänen uskollisuuttaan. Ei muuta ole tarvis, kun että tämä kiitettävä ja harvassa nähtävä tunto käännettäisi toisaappäin. (Lukee) "*jota hän on rakastanut lapsuudestaan ja jota hän seitsemään eli kahdeksaan vuoteen ei ole nähnyt*". Onko se mahdollista; en uskoisi sitä, ell'en tuntisi ensi-ijän uskollisuutta. Mitäs jos? todellakin, mikä juolahtaa mieleheni? seitsemässä, kahdeksassa vuodessa voipi paljon muuttua, yksin serkunkin kasvoissa, että kyllä luulen minua ei tunnettavan jos rupeaisin. Ja jospa tuntisivatkin. Mitäs siitä? pitkällä nenällä mennä matkoihini? Sen saan nyt ilmanki. Koettelen kuin koettelenkin, jos ei muun tähden, niin nähdäkseeni häntä ja

kostonhimoani tyydyttääkseni. Jo tullaan; se varmaankin lie appiseni; antaa hänen alottaa puhetta.

Kuudes kohtaus.

Morli. Ahola.

Morli (syrjään tullessaan). Pekko tuli niin salaa ja kuiskasi minulle korvaan, että täällä vieras pyrki minun puheilleni. (Aholalle) Tekö minua pyysitte tulemaan.

Ahola. Minä juuri.

Morli. Millä teitä voinen hyödyttää.

Ahola (syrjään). Lähes nyt into ja hartaus avuksi! (Äänessä) Ettekö tunne kasvojani! Voisiko kahdeksan vuoden poissa-olo niin vierastuttaa minua omaistenkin silmissä...

Morli. Mitäs sillä tarkoitatte.

Ahola. Eikö oma verenne jo ilmoita sitä teille? eikö se liikuta sydäntänne? eikö se sano teille, rakas setäni...

Morli. Onko mahdollista! Sinä olisit?...

Ahola (heittäiksen Morlin syliin). Kaarlo, oma nepanne!

Morli (kääntyen pois). Sekö lempo sinua tänne saattoi!

Ahola. No setäni. Mikä teihin tuli?

Morli. Ei mitään, ei mitään. Se oli niin outoa minusta, minä niin hämmästyin.. Täytyy tunnustaakseni, ett'en iki-päivinä olisi sinua tuntenut; sillä, olkoon se meidän kesken sanottu, ei sinusta kahdeksan vuotta takaperin noin reimaa miestä luultu tulevan, päinvastoin.

Ahola. Sen parempi, sehän se Teidän iloksenne pitäisi olla, kun poika on hyvillä jäljillä.

Morli. Ei, minä mieluisammin näkisin sinua toisilla jäljillä.

Ahola. Miksikä niin?

Morli. Maltas poikani. Näin sukulaisten kesken ei sovi salassa nuhjustella, minä siis selitän sinulle asian vilpittömästi. Minä otin sinua huostahani, kasvatin sinua, pidin huolta sinusta, annoin sinulle vuotuisesti 500 ruplaa eläkkeeksi.

Ahola. Niin kaiken, setäseni.

Morli. No hyvä, minä enennän eläkerahasi tuhanteen vuotuisesti; mutta sillä ehdolla, että paikalla matkustat täältä ja jotta tästälähtein joku vuosikausi eteenpäin emme näe toistamme.

Ahola. Miten! Te laitate minua takaisin, ajatte omaa sukulaistanne ovesta ulos.

Morli. Niinpä niin, poikaseni.

Ahola. Saanko vähimmältä tietää? ...

Morli. Minä luulen sinua kunnan mieheksi ja tahdon täydellä luottamuksella selittää koko asian sinulle. Sinä kasvoit tässä tyttäreni kanssa ja siitä ajasta muistelee hän sinua eräällä tavalla, jok' ei ollenkaan sovellu minun tuumihini, vaan kumoaa kaikki hartahimmatkin toiveeni. Minä tahtoisin näyttää häntä vanhan ystäväni pojalle, nuorelle Aholalle, reima ja kunnan poika, josta olen niin paljon hyvää kuullut; vaan sinä et siitä syystä saa vihastua päälleni.

Ahola. Ei setäseni, ei vähintäkään. (Syrjään) Oikein oivallinen isä tuo setäni!

Morli. Minä tahtoisin jos jollakin tavalla, vaikka millä nimellä, esitellä tätä nuorta miestä tyttärelleni, jott' ei varoisi mitään.

Ahola (nauraen). Kelpaisihan koetella.

Morli. Mutta minun täytyy vartoa sopivaista aikaa siihen, muuten en voi; sillä minä en ole tottunut viekastelemaan tyttäreni edessä; jos mitä salamähkää tahtoisinkin tehdä, hän sen paikalla arvaisi.

Ahola (syrjään). Hyvä, kun se tiedetään.

Morli. Nyt tiedät millainen minun ja sinun välisi on; saadakseni tuota nuorta miestä hänen näkyviin, siihen ennen kaikkea vaaditaan että sinä menet matkoihisi.

Ahola. Vaikealle se minusta näyttää!

Morli. Ei mitenkään, hän ei tiedä sinua täällä olevan, hän ei aavistakaan tulleeesi ja jos paikalla lähdet...

Emeli (ulkopuolelta). Pappaseni, pappaseni!

Morli. Ah, minun Jumalani! jo tulee. Elä virka mitään, minä olen vakuutettu, että hän niinkuin minäkin ei ensi vilahduksella tunne sinua.

Seitsemäs kohtaaus.

Entiset. Emeli.

Emeli (ei hoksaakaan ensimmältä Aholaa). Pappa, pappa, mitä tämä merkitsee? Minä olen niin liikutuksissani että koko ruumistani vapisuttaa. Siellä alhaalla on mies, joka tahtoo puhutella teitä.

Morli. Kuka se sitte on?

Emeli. Muukalainen, juutalainen hän sanoi minulle, että serkkuni ehkä kohta tulee.

Ahola (syrjään). Johan minä olen tässä.

Emeli. Ja sentähden hän tahtoo ennakolta puhutella teitä, liekö mikä raha-asia, joka koskee nepaanne, Kaarloa.

Morli (kääntyy Aholaan terävästi). Sinuako? (Maltaa mielensä) Voi minua, mitäs nyt tein!

Emeli. Ah, isäni! mitäs sanoittekaan?

Morli (koettelee ruumiillansa peittää Aholaa). Ei mitään, lapseni, ei mitään, ole vakuutettu siitä. Minä haastoin tälle herralle, joka on vieras, ja sattui tässä olemaan.

Emeli. Ei, ei todellakin, te pettelette minua; se minkä juuri vastikään sanoitte, teidän hurmionne, hämmästyksenne, hänen silmänsä jotka yhä katsovat minuun: noin hänkin katseli minua, (juoksee hänelle) Kaarlo, sinähän olet!

Morli. Semmoista se on, hän tunsikin hänet!

Emeli. Kuinka, sinähän olet? kun vielä piti näkemäni sinua. Todellakin, hän on paljon muuttunut, eikö niin isä. Vaan mitäs siitä, kasvojen näky on sama kuitenkin, varsinkin ovat silmät samat; ne eivät muutu milloinkaan. Entäs sinä, serkkuni, mitäs minusta arvelet?

Ahola. Paljon kauniimpana kuin olisin luullutkaan. Minusta on ikään kuin ensikerran vasta näkisit teidät.

Emeli. Todellako! no, minä en ole muuttunut niinkuin sinä.

Ahola. Ja te tunsitte minun.

Emeli. Heti kohalleen; ensin sisään astuessani oli mieleni, en tiedä mistä syystä, kuohussa; se oli aavistus, joka sanoi: hän on tässä.

Morli. Minulla puolestani ei ollut aavistusta ollenkaan. Ja jos ei olisi sanonut minulle joka puustavin nimestään...

Emeli. Teillä! Vaan teidän ja minun välillä on suuri eroitus, isäni. Sielun salaiset tunteet eivät petä milloinkaan; jos Saara-tätini vielä olisi elossa, hän selittäisi sen teille... Mutta minä unohdan tuon miehen, joka odottaa alhaalla ja joka näytti niin malttamattomalle.

Morli. Minä lähdän puhuttelemaan häntä ja kosk'et näy tietävän koko miehestä, tutkimaan mitä hän sinusta tahtoo. (Aholalle, jota hän saattaa vasemmalle puolelle teatteria) Minä jätän sinun täydellä luottamuksella tähän tyttärenti, serkkusi kanssa ja toivon, ett'et hänelle rakkaudesta mainitse sanaakaan; lupaa se!

Ahola. Minä vannon sen päälle, ett'ei Kaarlo siitä puhu sanaakaan.

Morli. Hyvä se! Nyt olen tyytyväinen ja jos vielä päälliseksi voisit millä keinoin suututtaa häntä, että

hän karttasi sinua, niin ei olisi paha sekään; olisi askele eteenpäin.

Ahola. Olkaa huoletta, minä kyllä saatan kaikki parempaan päin.

Kahdeksas kohta.

Ahola. Emeli.

Ahola (syrjään). Täytyy tunnustamani, että kyllä on kummallisesti ensikerran yhteen tultu.

Emeli. Joko vaimenkin nyt olet tässä?

Ahola. Jopa jo, mamseliseni.

Emeli. Mamseliseni! enkö minä ole serkkusi.

Ahola. Niin serkku-kultaseni; tässä nyt olen luonanne; sitä yhä toivoinkin.

Emeli. Luonanne! Miten, Kaarlo, sinä et sinuttele minua enempää!

Ahola. En uskaltanut, vaan jos tahdot.

Emeli. Epäilemättä; serkkujen kesken kuka sitä katsoisi pahaksi?
Niinhän se oli ennen lähtöäsiki?

Ahola. Niin kaiketikin.

Emeli. Kuinka useasti enkö ole muistellut sitä aikaa! lapsuuden muistot ovat niin viehättäviä!
Muistatko miten iloiset, miten onnelliset olimmekaan! Ja vanhaa Saara täti-raukkaa, kuinka häntä
suututettiin! Hänestäpä et ole vielä sanaakaan sanonut!

Ahola. Todellakin, tämä eukko-raukka! hän nyt jo mahtanee olla hyvinki vanha.

Emeli. Kuinka! hyvin vanha! johan hän lepää neljättä vuotta haudassa.

Ahola (syrjään). Ah, se oli tuhmasti!

Emeli. Etkö sitä tiedäkään?

Ahola. Oikeen, niin, mutta minä tahdoin sanoa, että hän nyt olisi hyvin vanha.

Emeli. Ei niinkään; vaan muistatko miten kerran menimme ilman luvatta tuonne karjakartanoon
kermaa saamaan. Sinä silloin söit suurimman osan.

Ahola. Ei, sinäpä.

Emeli. Ei, serkkuseni; ja miten rankka sade kerran tapasi meidät tiellä.

Ahola. Kastuimmeko paljonki?

Emeli. Sinun takkisi suojassa, jonka levitit päälleni... Sillä sinähän
Paul olit.

Ahola. Ja sinä Virginia.

Emeli. Niin, niin! Hän ei ole unohtanut mitään! ja se ilta, jona viatonta leikkiä laskimme; vaan silloin
olit sinä jo aivan julkea.

Ahola. Todellako?

Emeli. Niinpä niin; kyllä muistan tuon suudelman, jonka minulle annoit; vaan elköämme siitä puhuko!

Ahola. Päinvastoin, puhukamme siitä! kuinkas sanoitkaan, suudelman!

Emeli. Niin, tuohon poskelleni; etkö muista miten minä vielä suutuin ja nuhtelin sinua: "Kaarlo, heitä
pois se, taikka minä kaipaen tätille". Vaan en toki milloinkaan sitä sanonut hänelle.

Ahola. Oikeen, niin, nyt juohtuu mieleheni... Minä luulen, että toisena päivänä taasen tein sitä samaa.

Emeli. Ei, ei suinkaan, sillä tämä tapahtui päivää ennen lähtöäsi.

Ahola (syrjään). No, Jumalan kiitos, minä jo pelkäsin liian julkea olleeni!

Emeli. Se oli päivää ennen kuin läksitkään. Muistatko mitä erotessamme lupasimme toinen toisellemme?

Ahola. Hyvin sen muistan.

Emeli (katsoen ylhäälle). Tiedäthän, tuolla ylhäällä.

Ahola (hätäisenä katsoen ylös). Niin, niin tuolla ylhäällä, kyllä muistan.

Emeli. Minä, serkkuseni, en ole yhtäkään kertaa laimin lyönyt sitä, entäs sinä?

Ahola. Enkä minäkään. (Syrjään) Mitäs hittoa tuo mahtanee olla!

Emeli. Ja kaikki muut lupaukset, oletko niitäkin pitänyt?

Ahola. Yhtä uskollisesti, ole vakuutettu siitä.

Emeli. Ah, sinä muistat vielä kaikki, niinkuin minäkin. Laulapa minulle tuo lysti laulu, jolla aina minua tanssimaan viettelit.

Ahola (hämmästyneenä). Tuota lystiä laulua?

Emeli. Kylläpä tiedät.

Ahola. Ah niin, todellakin.

Emeli (laulaa hyräelee).

Tulkaa nyt tanssimaan...

Ahola. Se on aina pysynyt muistossani. (Syrjään); Onnekseni olen kuullut sitä kerran laulettavan. (Alkaa laulella.)

Tulkaa nyt tanssimaan,
Tulkaa nyt tanssimaan.
Tulkaa, tulkaa tanssimahan.

Emeli (tanssien).

Kyll' tullaan, kyll' mennään
Tili, lil, lill, lill, lill, lill.
Kyll' tullaan, kyll' mennään
Till, lill, lill, li.

Ahola. Ah, kun on viehättävä tanssisi.

Emeli. Ja sitte, muistaakseni, taisit syleillä minua.

Ahola (syleilee häntä). Nyt on kaikki kuin silloinkin!

Yhdeksäs kohtaus.

Entiset. Morli.

Morli. Sekö vielä piti näkemäni? Kaarlo, poikani! Sellaisetko lupauksesi olivatkin!

Ahola (syrjään). Ah, tosiaan; en muistanut koko serkkuutta.

Emeli. Elköö hätäilkö, isäni; se oli vaan vanhoja lapsuuden muistoja.

Morli. Niin, lapsuuden muistoja. Piisatkoon tällä kertaa; ja sinä, Kaarlo, kosk' et sanaasi pitänyt, en voi enempää luottaa sinuhun, vaan ole hyvä ja mene sinne mistä olet tullutkin jo tänä iltana.

Emeli. Kuinka, isäni; hän on tuskin ennättänyt tullakaan ja te jo käskette hänen menemään.

Morli. Niin, tyttöseni, sinun tähtesi ja ehkä hänenkin, sillä tiedätkö mikä mies tuo Zacharias oli, jota ei Kaarlo-nepäni sanonut tuntevansakaan.

Ahola. Minä vannon sen päälle, ett'en tunne.

Morli. Vain et tunne! no, minä sanon sinulle, että hän oli muuan koronkiskuri. Hänellä oli velkakirja muassa, jonka sinä olet kirjoittanut. Minä lunastin sen häneltä ja tässä se nyt on.

Ahola. Todellako?

Morli. Ompa niinkin. Vai kiellätkö nimeäsi siihen kirjoittaneesi.

Ahola. Ei, ei suinkaan; vaan minä en kammo sitä nähdäkseni, (syrjään) jos m muun tähden niin omaa nimeäni oppiakseni. (Lukee) Kaarlo Tenhola. (syrjään) Vain Tenholaksi minua kutsutaan; se hyvä!

Morli. No, sanotko nyt vielä mitä?

Ahola. Minä sanon, että tuo on tavallinen velkakirja. Velkakirjoja saattaa joka mies kirjoitella!

Morli. Olisko tämä ainoa, niin en sitä sanoisikaan; vaan herra Zacharias vakuutti niitä kohta ilmestyvän viisi, kuusi, joita en aivo maksaa.

Emeli. Mitäs kuulenko. Kuinka Kaarlo! sinä olisit semmoinen heittiö?

Ahola (astuen Emeliä kohti). Niin se ensimmältä kyllä näyttää; vaan minä vakuut...

Morli. Oh, se ei ole mitään vielä. Herra Zacharias puhui minulle asiasta, joka on vieläkin pahempi.

Ahola. Asiasta! mitä se merkitsee?

Morli. Niin, nepani! mitä se merkitsee? minä kysyn sinulta sen, sillä herra Zacharias ei tahtonut sanoa sitä. "Vika on suuri, sanoi hän, hyvin suuri; ja sentähden heitän nevalle itse selitellä syynsä puhtaaksi". Ja vaikka minä kuinka olisin pyytänyt häntä, niin ei hän virkkanut sen enempää.

Emeli. Vikaa! suurta vikaa sinussa! Kaarlo! mikä sinun on vikana?

Ahola. Oh, se on vaan pieni seikka semmoinen, jota en sinulle voi jutella.

Morli. Muista, että totisella tunnustuksella vaan voit saada rikokset anteeksi.

Emeli. Niin, niin serkkuni, tunnusta kaikki, minä rukoilen sinua.

Ahola. Suoraan sanottu, minä näen, ett'en mitenkään voi sitä tehdä.

Emeli. Elä siitä huoli, serkkuni; tunnusta vaan kaikki. Sinua arveluttaa! Ah, minun Jumalani! se on sitte niin kauhia rikos! Mikä se on, Kaarlo, sano, sano paikalla mitä se on? Ennen muinaan sinä sanoit minulle kaikki, silloin sinulla vielä oli luottamusta minuun; vaan nyt näen, jotta olet muuttunut, sinä et ole enää sama kuin silloin. Sinussa ei ole enää sitä, minkä lähtiessäsi lupasit minulle juuri silloin kuin tämän sormuksen annoit, jota niin tarkasti olen säilyttänyt. (Katsoen Aholan kättä) Mitä, näenkö oikeen, serkkuni, missä sinun sormuksesi?

Ahola. Minunko? (Syrjään) Lempo vieköön kaikki rakkauden tunnot ja merkit!

Emeli. Sitä ei ole sormessasi ja sinä et koskaan luvannut luopua siitä.

Ahola (hämmästyneenä). Tunnustan, kuin tunnustanki, ett'ei sitä nyt ole minulla.

Morli (syrjään, hieroen käsiään). Hyvin, oivallisesti! tuosta vielä syntyy eri-puraisuus heidän kesken.

Emeli. Siinä se nyt on, jota et uskaltanut tunnustaa; vaan jo nyt arvaan, sinä olet antanut sen toiselle.

Morli (iloisena). Se on uskottava!

Ahola. Voitko luulla minun...

Emeli. Kyll' kyllä, serkkuseni! se on hävytöntä! kaikki olisin anteeksi antanut, velat, lainat, ja mitä ikinä lienet tehnytkin; vaan ei säilyttää minun sormustani! sitä en mahda, kaikki on loppunut meidän välillämme, minä en enää rakasta sinua.

Morli. Oikeen! se oli minulle mieliksi.

Kymmenes kohta.

Entiset. Pekko.

Pekko. Isäntä, vieraita tulee, nuori herra ajoi vast'ikään pihalle. Ja siellä ku ei ole ketään vastaan ottamassa...

Emeli. Hän varmaankin Kaarloa varten tuli; minä olen valmis seurustamaan vierasta.

Morli. Kuka se nuori herra? mitä hän tahtoo? Me muita emme nyt odota kuin herra Aholaa.

Emeli (Pekolle). Veithän tän' aamuna hänelle sen kirjeen, jonka annoin sinulle?

Pekko. Asia on, näetsä, mamseli, että minulla kyllä oli se aikomus; mutta minä tapasin tässä (osoittaen Aholaa) tätä herraa, joka hyväntahtoisesti otti sitä viedäksensä sinne, kun täältä palajaa.

Emeli (Aholalle). Ah, mun Jumalani! ja se on sinulla vieläkin?

Ahola, On mamseliseni!

Morli (Pekolle). Se on hän, se on vävyeni, ja minä kun en voinut arvata sitä! Minä kiirehdin vaatteita muuttamaan. (Aholalle) Sinua, nepani en kauvempaa tahdo pidättää; sinä tyttäresi joudu pukemaan päällesi; muista että tämä on ensimmäinen kohtaaminen.

Emeli. Voi harmia, kun tuon herjän tähden pitää päälleni pukemani, joka niin minua inhottaa, ett'en tahtoisi häntä silmihini tulemaan. (Aholalle) Ja sinä, serkkuni olet tämän saattanut päälleni, olet syypää kaikkeen. No, sen parempi! tämä sattuu oivallisesti; minä nyt väkisinkin ko'en mielistyä häneen ja rakastaa häntä, sinulle sillä kostaakseni sekä isäni mieltä noudattaakseni.

Morli. Niin pitää tytär olla kuuliainen! Tule, tyttöni; ja sinä Pekko, anna vieraan astua sisään ja pyydä häntä odottamaan hiukkasen aikaa.

(Menee Emelineen vasemmasta ovesta ja Pekko taka-ovesta.)

Yksitoistakymmenes kohtaus.

Ahola.

Ahola (yksinänsä). Hei! oikeenhan tämä käypi oivallisesti! Isän kanssa riidassa, tytön kanssa riidassa; sepä sutkaus minulta hyvin onnistui! Vaan asia on sitä enemmän arveluttava, kun tässä ei nyt synny leikitellä, Emeli on kaunis ja minä en luovu vähällä. Sen kyllä tiedän, että yksi ainokainen sana voisi puhdistaa minut hänen silmissä; vaan ennenkuin tämä sana virketään, täytyy tietämäni rakastaako hän minua vaiko Kaarlon muistoa vaan.

Kaksitoistakymmenes kohtaus.

Ahola. Kaarlo.

Kaarlo (puhuen kulissien takaisille). Kiitoksia paljon neuvostanne, minä mielellänikin istun vähän lepäämään, sillä nuo hollimiehen vankkurit tuiki runtelevat ruumista, varsinkin kun eineettä lähdet matkahan.

Ahola. Sepä nuorimies on erinomainen käytökseltään.

Kaarlo. Morli-herraa ei näy olevan tässä.

Ahola. Ei, herraseni!

Kaarlo. Eikä hänen tytärtänsäkään.

Ahola. Ei ole häntäkään.

Kaarlo. Sen parempi!

Ahola. Miksikä niin?

Kaarlo. Minä sanoin sen parempi, koska minulla on vähän heille puhumista ja nyt saan aikaa miettiäkseni, mitä heille aivoinkaan sanoa. Te varmaankin olette talon väkeä?...

Ahola. Vähää vailla.

Kaarlo. No silloin voitte tehdä minulle hyvän työn; se ehkä ei liene säädyllistä, vaan nuorten miesten kesken...

Ahola. Sanokaa, millä tavalla?

Kaarlo. Eikö täällä ole käynyt Zacharias nimistä miestä, juutalainen kauppias?

Ahola. Koronkiskuri? vasta senkuin läksi.

Kaarlo. Sitäpä juuri pelkäsinkin; en ymmärrä mistä hän lie tietänyt enoni täällä asuvan.

Ahola. Mitä! Tekö te olette Kaarlo-herra! Kaarlo Tenhola?

Kaarlo. Minä juuri, joka nyt kahdeksan vuoden kuluttua monen vaiheen ja erhetyksen perästä tulen tuntemattomana, niinkuin muinen kadonnut poika, enoni isälliseen huoneeseen. Minä toivoin tänne ennättäväni ennenkuin tulostani mitä tiesivätkään; sentähden otin minä hollipaikasta kepeät vankkurit enkä antanut aikaa syödäkseniikään pikemmin vaan joutuakseni; ja sillä aikaa on tuo lempo Zacharias käynyt täällä ja nostattanut koko talon vihaan minua vastaan.

Ahola. Ei suinkaan, hän näytti vaan velkakirjan, jonka enonne maksoi, ja jonka nyt saatte tässä takaisin (antaa hänelle velkakirjan).

Kaarlo. Onko se mahdollista! oiva enoni! Niin, niin! veren ja heimolaisuuden siteet ovat pyhät! Siinä nyt toteutuu, mitä kaiken matkaa sanoin itselleni: Taikka meillä on vanhempia, taikka ei ole. (katsoen velkakirjaa) Todellakin, se on minun velkakirjani; mutta missäs ne toiset, tämän siskokset, sillä se suku on laaja ja lukematon?

Ahola. Morli-herra ei tahdo maksaa niitä; hän on jo kyllästynyt siihen työhön.

Kaarlo. Nyt jo! Entäs mitä enoni virkkoi siitä toisesta asiasta? Taisi suuttua kovin?

Ahola. Mikä toinen asia?

Kaarlo. Se joka mennä talvena tapahtui Moskovassa. Ettekö tiedä sitä?

Ahola. En, eikä enonnekaan!

Kaarlo. Todellako! No, elkää sitte sanoko mitään siitä; jääköön se mainitsematta koska nyt olen itse tässä armoa ja anteeksi antamusta rukoilemassa; minulla on vähän luonnollista älyä ja olenpa hiukan oppiakin saanut; minua kasvatti vanha tätini Saara, joka romanikirjoista ja leikkinäytelmistä opetti minua lukemaan. Tiedän mä viisi, kuusi eri keinoa olevan, millä enojen sydämiä saattaa liikuttaa ja pakottaa heitä anteeksi antamaan, kunhan vaan eivät tunne sinua; mutta siinä juuri se temppu onkin, ett'et saa olla tunnettu; ja minä en tiedä miksikä itseni muuttaisinkaan enoni silmissä.

Ahola. Tahdotteko, minä neuvon keinon?

Kaarlo. Se olisi varsin mielehen minulle.

Ahola. Tänne odottavat tulevaksi nuorta kosijata, herra Aholaa, hovin haltija näiltä seuduin. Minä hyvin tiedän, ett'ei hän tule ja ett'eivät sukulaisenne tunne häntä.

Kaarlo. Maltas! minulle juolahtaa jotain mieleheni! minä rupeen häneksi.

Ahola. Sitäpä juuri tahdoin sanoakin.

Kaarlo. Totta todenkin! siitä sutka syntyy oivallinen! tämä kuje olkoon kaupan-päällisiksi; olenpa niitä jo tehnyt kylliksi monta maailmassa, vaikk' en luekaan niitä, joihin toiset minua viettelivät. Vaan sallikaa minun kysyä, ketä tästä hyvästä neuvosta kiittää saan?

Ahola. Minä olen enonne napa.

Kaarlo. Mitä, serkuksiako ollaan? Ah, te olette Vilho-setän poikia.

Ahola. Oikein arvattu! Mutta hyvät hyvillä palkitaan! Kun nyt rupeatte herra Aholaksi, niin pyydän teitä, elkää puhuko ollenkaan minusta enollenne; sillä me olemme vähän riitautuneet ja hän vasta senkuin ajoi minua pois tyköänsä.

Kaarlo. Tosiaankin! teilläkin sitte on ollut kujeita?

Ahola. Samat kuin teilläkin.

Kaarlo. Mitä hittoja! sepä kummallista on! Näyttää kuin olisi veressämme vika! Siinä käsi, orpana, tehkäämme keskinäinen liitto.

Ahola (tarttuu hänen käteen). Mikä teillä on tuossa? Kenenkä antama se sormus?

Kaarlo. Se on muinoisista ajoista, jolloin vielä viattomana olin; se on serkkuni lahjoittama; lapsuuteni muisto; ja minä olen vakuutettu siitä, että hänkin on säilyttänyt omansa.

Ahola (ottaa sen hänen sormestansa). Elkää sitte pitäkö sitä päällänne, joll'ette tahdo, että hän tuntisi

teidät.

Kaarlo. Tosiaankin, sitä en muistanutkaan.

Ahola. Suuremmaksi visseydeksi minä tänä päivänä säilytän sen.

Kaarlo. Pitäkää se kuinka kauvan lystäätte!

Ahola. Vaiti! siinä tulee talonväkeä, ja minä en tahdo, että minua nähtäisiin. Muistakaa, että Ahola-herraa, kosijata odoteltiin; antaa heidän sitte tehdä mitä tahtovat; ja elkkää sanoko mitään minusta.

Kaarlo. Kyllä kyllä; se helppoa työtä, joka ei mieltä eikä kieltä vaivaa.

(Ahola menee oikiasta ovesta.)

Kolmastoistakymmenes kohta.

Kaarlo, Morli ja Emeli (tulevat taka-ovesta).

Morli. Missä hän on? missä, jotta saisin syleilläkseni! Pyydän tuhannesti anteeksi siitä, kun annoimme sinun odotella ... sen aikaa kun juhla-vaatteihin kävimme pukeimassa.

Kaarlo. Älkäähän turhia rakas herraseni... (Syrjään) Voi, kun on oudoksi muuttunut tuo enoseni! tuskin olisin arvannut häneksi!

Morli. Tässä on tyttäreni, Emeliseni, jonka nyt saat oppia tuntemaan.

Emeli (astuen esiin ja kumartaen). Terve tultua, herraseni... (Hiljaa itselleen) Voi, kun hän on rumanäköinen ja kömpelö käytökseltään.

Morli. Ei suinkaan, sitä en voi havaita, tämä nuorimies on kuin olla pitää; hänellä on paljoa nuorempi ja verevämpi näkö kuin serkullasi.

Emeli (syrjään). Isälläni on hyvä sanoa; vaan mikä eroitus Kaarlon ja hänen välillä!

Morli (Kaarlolle). Tästä on jo monta aikaa sitte, kuin näillä seuduin viimein kävit?

Kaarlo. En sitte poikana ollessani; ja voitteko uskoa, että minä nyt kammosin tänne tullakseni.

Morli. Todellako!...

Kaarlo. Oikeen täyttä totta; minä olin niin arka kuin vasta-alkavainen.

Morli. Kuulitko, tyttöni, hän pelkäsi, ett'ei olisi mieleen meille. (Kaarlolle) Vaan nyt toivon heittäväsi pois kaikki kursailemiset, ja jos mitäkin mielesi tekee...

Kaarlo. Ah, jos uskaltaisin!

Morli. Onko sinulla mitään minulta pyydettävää?

Kaarlo. Ei, ei suinkaan ... minä vaan rukouksen teitä muistamaan nämät sananne; te sanoitte: "jos mitäkin mielesi tekee, jos mitäkin"... Siitä myöhemmin ehkä, kukaties ... vaan tällä erää olisi tarpeellisin saada jotain syödäkseni, sillä tänäpäpä en ole vielä ruokapalaistakaan maistanut.

Morli. Minä vien sinut ruokasaliin vähän suurustelemaan kunnes päivällinen joutuu. (Emelille) Näetkö, miten omi suorapuheinen ja koristelematon!

Emeli. Hän ei ole vielä yhtä hyvää sanaakaan sanonut minulle ja tuskin ennätti tulla, kun jo rientävät ruu'an ääreen.

Morli. Joko taaskin romani-hourauksiasi; sinä et sallisi ihmisten syödäkään!

Kaarlo (syrjään). Totta todenkin! Alku on oivallinen! Tuntemattomana ollessani, on enoni mielenvoittava ja kohtelias; kun hän lankeaa minulle syliin, silloin minä jalkainsa juureen; se paha vaan, että siinä sitte kaikki koirankujeet pitää tunnustamani.

Morli. No läkkäm, vain tuletko, vävyeni?

Kaarlo. Minä olen valmis lähtemään kanssanne. (Emelille) Mamseli, kumarran nöyryydestä!

Neljästoistakymmenes kohta.

Emeli.

Emeli (yksinänsä). Hän menee ruu'alle, kiiruhtaa syömään! Ja semmoinen mies on minulle määrätty; en ikipäivinä voisi tottua häneen. Jo ensi vilahukselta hänen paljas näkönsä inhotti minua, jota sitte puheensa sekä käytöksensä vaan enensivät minussa. Kuitenkin olen luvannut huolia hänen, unohtaa Kaarlon eikä koskaan enää nähdä häntä. Ei koskaan enää! epäilemättä, olenpahan niin ylpeä, ett'en hänelle harmiani näytä; vaan unohtaa häntä! en iki-päivinäni! Täti-vainaja puhui totta: ensimmäinen rakkaus ei mene koskaan mielestä.

Viidestoistakymmenes kohta.

Emeli. Ahola.

Emeli. Mitä, serkkuni, vieläkö täällä viivyt?

Ahola. Juuri lähtemäisilläni, tulin vaan jäähyväisiä sinulle jättämään!

Emeli. Olisit vaan mennyt niitä sanomatta. Etkö kuullut isäni käskyä. Ja kun isäni tahtoo sitä, niin sinun pitää kieltämättä totella häntä, (huokaellen) ja niin myös minunkin!

Ahola. Hänen käskyänsä ei tarvittukaan; jo minua olisi karkoittanut luotasi herra Ahola, tämä uusi kosija, joka varmaankin on löytänyt armoa, ell'ei jo rakkauttakin silmissäsi.

Emeli. Siitäpä en tarvinne sinulle tiliä tehdä. Koska minä hänen huolen, niin suotanee minun omilla silmilläni katsoa, miltä hän näyttää.

Ahola. Otatko hänen vaikk'et häntä rakastakaan?

Emeli. Mistäs tiedät, ett'en häntä rakasta? Ja jos niin olisikin; sen parempi; enemmän kiitosta sillä ansaitsisin.

Ahola. Niinmuodoin minun peräti unohdat?

Emeli. Sinustapa alku läksi.

Ahola. Sano ennemmin, ett'et minua koskaan ole rakastanutkaan.

Emeli. Olen, tätä ennen, hiukkasen; vaan nykyänsä ei vähintäkään.

Ahola. Se on selvää, ja koska nyt näen, että meidän välimme tukkunaan on rikkunut, että ikipäiviksi eroamme toisistamme, niin tässä annan takaisin sen sormuksen, jonka ennen muinaan sain sinulta.

Emeli. Oi riemua! Mitä, Kaarlo! sinä et ole antanutkaan sitä toiselle? Oikeen, se on se sama! hän on säilyttänyt sitä! Ah, kun pahasti teit, että minulle niin paljon murhetta saatoit.

Ahola. Minä olen vikapää, epäilemättä.

Emeli. Ei, ei, et ole enää vaikka mitä olisit tehnytkin; en nyt enää syyttele sinua siitä, kaikki annan anteeksi. Sinä säilytit sormukseni, siinä kyllä; muu kaikki on mitätöntä. Jos tietäisit, kuinka onnetoin minä olin! minä tunsin rinnan ahdistuksen, tuskan semmoisen, jott' en voi sanoilla selittää; ja vielä nytkin...

Ahola. Saattanenko luottaa onneheni! Rakastatko minua niinkuin minä sinua?

Emeli. En uskalla tutkia sydäntäni?

Ahola. Ah, sano vieläkin se sulo sananen!

Emeli. Jo tulevat, mene pois täältä.

Ahola. Paikalla; mutta vielä sananen.

Emeli. Ei, ei nyt, joudu vaan pian.

Ahola. Minä heitän sinut hetkeksi, vaan saanhan minä toivoa...

Emeli. Ah, minä en tiedä itsekään mitä sydämeni sanonee!

(Ahola menee vasemmasta ovesta.)

Kuudestoistakymmenes kohta.

Entiset, sittemmin Kaarlo.

Emeli. Voi, raukkaa minua! tuossa nyt tulee herra Ahola; minä tunnustan hänelle kaikki.

Kaarlo (tullen taka-ovesta). Niinkuin itse sanoitte: olkaamme kursailematta; menkää vaan töitänne toimittamaan. (Syrjään) No välttää kyllä päivällistä odotella, sillä nyt olen sekä syönyt että juonut, yhä vaan tuntemattomana. Tuo enoseni on nöyrä ja kohtelias, se on varmaa, jos voisin millä keinoin luovuttaa tuon serkkuni mielen minusta, ja saisin häntä unohtamaan entisiä lupauksiamme, niin kaikki olisi anteeksi annettu.

Emeli (pelvolla). Herra Ahola...

Kaarlo (huomaten häntä). Suokaa tuhannesti anteeksi, mamseliseni, olisiko teillä mitä minulle sanomista?

Emeli. Olisi, mutta en tiedä, uskaltanenko?

Kaarlo (syrjään). Voi poloista minua! joko hän lie kasvoistani arvannut... (Äänessä) Varmaankin tuosta naimiskaupasta.

Emeli. Joka saattaa minun onnettomaksi, sillä minä rakastan toista.

Kaarlo (syrjään). No, kun sattui hyvästi se! (Äänessä) Sanokaa vaan, mamseliseni, ilman pelvotta; tämä toinen, jota rakastatte...

Emeli. On lapsuuden ystävä; on Kaarlo serkkuni.

Kaarlo (syrjään). Mitäs hittoja! ei tämä mieltä myöten käy! (Äänessä) Kaarlo-serkkunne, se sama, joka tässä kasvoi kanssanne?

Emeli. Se sama, herraseni!

Kaarlo. Hän, joka kahdeksan vuotta sitte läksi täältä vielä poikana?

Emeli. Juuri hän.

Kaarlo (syrjään). Se on minua, jo sen nyt näen; mitenkähän tästä pulasta päästäneen. (Äänessä) Kuinka, mamseli, te vielä riiputte hänessä kiini, yhä vielä rakastatte häntä?

Emeli. Koska sen olen luvannut hänelle.

Kaarlo. Totisesti, toiselle sitä hyvästä voipi tehdä; mutta Kaarlo puolestansa ei ole pysynyt yhtä uskollisna; minä olen luotettavalta mieheltä kuullut, hänellä jo olleen monta lemmittyä.

Emeli. Sen kyllä tiedän.

Kaarlo. Hän on tehnyt paljon velkoja.

Emeli. Ei ne haittaa.

Kaarlo. Hän on paha tavoiltansa.

Emeli. En siitäkään huoli.

Kaarlo (syrjään). No, ei nyt muu enää auta, täytyy viimeisetkin tunnustamani! (Äänessä) Näettekö, mamseli, minä hyvin tunsin Kaarlo-serkkunne, matkoillani satuimme yhteen; hän oli käytökseltään nöyrä ja kohtelias, mutta aivan löyhä luonnoltansa; sillä hänen mielensä, joka lapsuudesta asti oli tottunut liepsuttelemaan, johdatti häntä hurjuudesta toiseen, jotka kaikki eivät olleet viatonta leikkiä vaan. Esimerkiksi se viimeinen seikkansa, jossa itse olin vieraana miehenä.

Emeli. Mitäs tarkoitatte? tokko sitä tapausta, josta tän' aamuna meille niin salaa hoettiin?

Kaarlo. Juuri samaa; hän ei vielä ole julennut ilmoittaa sitä enolleen eikä muillekaan sukulaisilleen; eikä tiedäkään miten sitä tunnustaisi; vaan jos te hyväntahtoisesti rupeisitte häntä auttamaan, jotta hän saisi enolta anteeksi, niin...

Emeli. Sanokaa, mitä tulee tehdäkseni; minä tahdon koetella kaikki.

Kaarlo (syrjään). Kas se on oiva serkkunen! (Äänessä) Tietäkää siis, että Kaarlo Moskovassa oppi tuntemaan nuorta, kaunista Olga-nimistä tyttöä, joka säätyänsä oli kaupamiehen tytär.

Emeli. Kuinka? mitäs kuulenkaan.

Kaarlo. Nähdä ja rakastua Kaarloon oli hänestä tuokion työtä. Kaarlo ensimmältä ei huolinut hänestä; siitä tyttö niin syöntymään, suremaan, että henkeänsä oli menettää. Muuta neuvoa ei ollut, taikka piti hänen saada Kaarlo, tai kuolla!

Emeli. No, mitenkäs kävi?

Kaarlo. No, hän elää vieläkin!

Emeli. Voi raukkaista minua! heretkää jo! Kaarlo nai siis hänen!

Kaarlo. Tytön henkeä vaan pelastaaksensa, se oli ainoa syy.

Emeli. Voi, minun Jumalani! voipiko se olla mahdollista! semmoinen hurja petturi! Pappa, pappa, missäs olet?

Kaarlo. Kavahtakaa, käykää varovasti. Valmistakaa isänne edeltäkäsin, ennenkuin sanotte sen...

Emeli. Olkaa huoletta. Pappa! ah, jo tulette!

Seitsemästoistakymmenes kohtaaus.

Entiset. Morli.

Morli. Tyttäreni, mikä sinun on?

Emeli. Ai, minun isäni! Kuinka kauheasti, kelvottomasti tehty! Kehenkä nyt enää on luottamista? Tietäkää, että Kaarlo-serkkuni...

Morli. Mitä hänestä?

Emeli. On nainut!

Morli. Nainut?

Kaarlo (syrjään). Siinä hän nyt ilmoittaa hänelle koko asian, vaikka minä niin kielsin häntä.

Morli. Minun luvattani, sanaakaan minulle sanomatta! en koskaan sitä anna hänelle anteeksi; ja velkojansa — joita tehköön mielin määriin, en maksa kopeekkaakaan...

Kaarlo (syrjään). Se siitä nyt läksi; noin innoissaan en ole vielä enoani nähnyt. Voi, kun nuo tytöntyngät ovat typeröitä, varsinkin tuo tuossa. Mikä eroitus vaimollani, hän olisi luonut loimensa toisin ja kaikki olisin anteeksi saanut.

Morli (osoittaen Kaarloa). Tuossa on sulhanen, joka on sinulle sopiva; hän on vävy-poikani ja tänä päivänä jo laitamme häät; eikö niin?

Kaarlo (syrjään). Tänä päivänä; oi, Olgaseni; mikäs nyt neuvoksi?

Morli. Jos Kaarlo-serkkusi, tuo nepa-hylky vielä uskaltaa tulla tänne, niin ikkunasta viskaan hänet ulos. (Kaarlolle joka hätäyenneä aikoo mennä) Mihinkäs aivotte, vävyseni? elkää peljätkö?

Emeli. Olkaa vait! tuossa hän on.

Kaarlo (katsoo ympärilleen). Mitenkä ... onko hän tässä?

Emeli (Morlille). Mutta isäni minä rukoilin, hillitkää itsenne; minä hänet häpäisen, ja sitte, elkää peljätkö, minä tottelen teitä.

Morli. No hyvä, olkoon niin. (Ääneensä Aholalle joka on teatterin perässä) Tule likemmäksi, tule.

Kahdeksastoistakymmenes kohtaaus.

Entiset. Ahola.

Kaarlo. Kuinka? tämäkö se on Kaarlo-nepanne, se heittiö?

Morli. Niin herraseni.

Kaarlo. Mitä! vieläkö toinenkin on nainut Olgaa, paitsi minua?

Ahola (silmäilee kaikkia). Sanokaas, mitä tämä juhlallinen meno merkitsee?

Emeli. Paikalla saat tietää. Minä olen velkapää isälleni ja sinulle (osoittaen Kaarloa) ja varsinkin teille, herrani, selittämään asia suoraan. Minä rakastin sinua, niinpä kaiketi oli luuloni, sillä minua petti oma sydämeni, ja päälliseksi en tuntenut sinua; mutta nyt tiedän minkälainen olet; paha käytöksesi ja se viimeinen rikoksesi minua kohti...

Ahola. Mitä, te sitte jo tiedätte totuuden?

Emeli. Tiedämme kaikki; ja juuri sentähden en enää rakasta sinua, en ikipäivinäni.

Ahola. Voi onnetonta minua!

Emeli. Ja vakuuttaakseni sinulle, kuinka vähän sinusta huolin ... jos tässä nyt ylennänki ääntäni, en sillä tahdo syytellä vaan pyytää anteeksiantamusta sinulle. (Morlille) Jaa, minun isäni, tästä lähin kuulen käskyjänne, noudatan neuvojanne ja olen kaikessa teille kuuliainen; vaan palkinnoksi tästä kuuliaisuudestani pyydän teitä, antakaa serkulleni kaikki anteeksi, jotta hän saisi elää onnellisna valittunsa kanssa.

Kaarlo (jonka on mieli liikutettu ottaa nenäliinan). Ah, tuota hyvää serkkuaani!

Ahola. Sitäpä ei minulla enää ole!

Emeli. Antaa hänen mennä, eikä enää koskaan tulla meidän silmiimme; mutta vieköön muassaan teiltä anteeksiantamisen ja suostumuksenne hänen avioliittoonsa.

Ahola. Minun avioliittoni! kuka teille sitä sanoi!

Emeli (itkien). Tämä herra tässä.

Kaarlo (itkien). Jaa, herraseni, minä sanoin kaikki, sanoin Kaarlon jo naiseen.

Ahola (iloissaan). Kaarlo nainut! onko mahdollista. (Lankee polvilleen Emelin eteen) Rakas appeni, armas Emeliseni, Voi kun onnellinen olenki! Ei, ei, elkää katselko minua noin tuolla tavoin, elkää peljätkö; vielä minä olen täydessä mielessä; sillä se, joka tässä makaa jalkainne juuressa, ei olekaan orpananne; ompahan kosijananne, sulhonne, jonka aviovaimoksi Luoja teidät loi.

Morli. Ahola-herrako?

Ahola. Se sama juuri!

Morli. Ja nepa-hylkyni?

Kaarlo (polvillaan Morlin vasemmalla puolella). Tässä...

Morli. Ompa sinua aika veitikka!

Ahola. Minä kun otin häneltä nimen, niin palkkioksi annoin omani hänelle.

Kaarlo. Minun tulee teille väli-hinta maksaa, sillä te häviäisitte tässä vaihto-kaupassa.

Emeli. En vieläkään voi olla hämmästyttämättä. (Kaarlolle) Mitä, serkku-kultaseni sinuako minä niin kauhistuin? ja te, herraseni, jota en konsaa ole nähnytkaan...

Ahola. Luulittepa minua jo ennen muinaan rakastaneenkin.

Emeli. Siinä petyin; minä olen pitänyt vasta-tulevata aikaa jo mennehenä.

Loppu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENSIMMÄINEN RAKKAUS: KOMEDIA YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark.

Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic

work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in

such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.